

VII AASTAKAIK

HIND 35 MARKA

EESTI METS

METSA- JA IAHIASJANDUSE KUUKIRI

Nr. 11

NOVEMBER

1927. a.

VASTUTAV TOIMETAJA:
O. DANIEL

VÄLJAANDIA:
E. METSATEENIJATE ÜHING

A.-S. „SILVA“

Tallinnas, Merepuiesteel nr. 17.

Telefon kontoris 9-29, 13-80, kaupluses 18-09.

Metsaosakond 13-20.

Telegrammi-aadress: Tallinn — „Silva“.

Soovitame rikkalikus valikus kuivi hõõveldatud
ja hõõveldamata

kuuse- ja männilaudu,

kuivi tamme-, saare-, jalaka-, kase-, lepa- ja
haavalaudu.

Ümmargusi ja kanditud

palke

kõigis nõuetavates pikkustes ja jämedustes.

Ümmargusi ja saetud

latte.

Saeveskis võetakse vastu ja täidetakse rutuliselt igasuguseid
tellimisi. Ostame igasugust metsamaterjali piiramata arvul.

EESTI METS

METSA- JA JAHIASJANDUSE KUUKIRI

Toimetused ja talitus:

Tallinnas, riigimetsade valitsuse juures.

Kõnestraat 12-75.

Aadress: Kuukiri „EESTI METS“,
Tallinn, postk. 97.

Tellimise hind:

Aastas . . . . . Mk. 400.—

Poolaastas . . . . . „ 200.—

Veerandaastas . . . . . „ 100.—

Üksiknumber 35 mk.

Välismaale 600 marka aastas.

Kuulutuste hind:

1/4 lehekülge . . . . . Mk. 2000.—

1/2 lehekülge . . . . . „ 1000.—

3/4 lehekülge . . . . . „ 500.—

Tekstis ja kaanel 50% kallim.

Nr. 11.

November 1927.

7. aastakäik.

Metsateenijate elamud.

Orava abimetsaülemaja elumaja Kakhva Plotinal (remonteeritud 1926. a.).

Esisel abimetsaülem Chr. Lellop oma perekonnaga.

Alfr. Auksmann ipeerandfada aastat metsateenistuses.

Alfr. Auksmann, Järva ringkonna metsarevident.

Sgapäevases elus asteldades ei pane peaaegu nagu tähelegi, kuidas möödub aeg. Loodus on aga aastaegade vahetusega kindlasti jelle eest hoolitsenud, et inimene mõiks tuletada meele ka kadunud. Peavadega tarkab looduses elu: kõik puud, põõsad ja taimed ehitatse nagu ime väel uude rõivasse... Milleks seda kaunidust vaja? Ega need mängivad lindude parved ega sumisevad putukad muudu illesvasse meelenollu jattu! Kuumad juvivilmad annavad unistuses mänglevale loodusele märku, et pea jõuab kätte õudne sügis, millal päike kaob tinaras-kete pilvede taha, ja siis pakane külm talv...

Nii on ka inimelul!

13. novembril sai metsarevident hra Alfr. Auksmannil täis kahekümne viis aastat, kui ta asus tejet mainitud loodusnähtusi metja korraldamisele ja kasvatamisele.

Lugupidetud juubilar sündis 4. veebruaril 1879. a. v. l. järgi Pärnumaal Bolli mõisas.

1888.—1891. a. käis Viljandis Sr. Rubbarfi elementaarkoolis.

1891.—1899. a. Tartu gümnaasiumis.

1899.—1900. a. Karksi mõisas metsailema Corneliuse juures metjaasjandust õppimas.

1900.—1902. a. Sakamaal Sann. Mündeni metjaafadeemias.

1902. a. sügisel astus ta metjailema kohuste täitjana Seimtal mõisa metja-teenistusse.

1903.—1905. a. Craftwere mõisas metjailemaks.

1905.—1911. a. metjailemaks Audru mõisas.

1911.—1917. a. Waldhofi M.-s. metjamõisate volinikuks ja vanemaks metjailemaks Tweeri, Smolenski ja Pihtwa kubermangudes.

1918. a. oli ta Eestimaa sõjaaegsete metjafahjude hindamise komisjoni juhataja.

1919. a. Võru jst. riigimetjailema ja peale selle vanem nõunik metjade peavalit-suses Tallinnas.

1919.—21. a. M.-s. Silva asjaajaja-di- rektor.

1921. a. metjafontsesiooni komisjoni liige Moskvas.

1921.—25. a. metjainspektor metjade peavalit-suse juures.

1926. a. Ida-Sarju ja 1927. a. Järva ringkonna metjarevident.

Juubilar, olles tõsine looduse sõber, on oma töö juures ka seltskondlikust elust elavalt osa võtnud. Nii on ta: Audru põllu- meeste seltsi asutaja liige, esimene esimees ja esimene seltsi aulige; Tweeri kubermangus asuva Aljutschemoje tarvitajate ühikuse asu- taja liige ja kasuhoidja; Eesti metjaile- mate ühingu asutaja liige ja esimene esimees; praegu ka Eesti metjateenijate ühingu keskj- hatusse liige.

Gra Alfred Auksmann on veel täiesti eluroõmus ja energiline, mispärast tohime loota, et ta kodumaa metjanduse kasuks veel kaua töötab. Soovime talle veel palju hel- geid ja päikesepaistelisi päevi.

Ekskursioon Kilingi metstkonda.

A. Rühl.

Käesoleval aastal 2.—3. juulil korraldati Eesti metsaülemate ühingu poolt Kilingi metstkonda ekskursion. Metsaülemate ühingu juhatuse ülesandel taham siin lühikese ülevaate Kilingi metstkonnast, eriti ekskursioniga läbikäidud osadest, anda *).

Kilingi metstkond asub kesk Pärnu tasandikku, 6—25 klm. Riia lahest. Maapind on tasane ja madal, kõrgus 15 kuni 30 m. merepinnast. Muldkonna moodustab loodepoolses osas enamasti savirihk, kuna lõuna- ja kirdepoolses osas liiva- ja kruusamaa domineerib. Metstkond asub ülalpool Litorina transgressiooni astet ja moräänkiht ei ole postglatsiaalaja setetega kaetud. Tasast maastikku vaheldavad ainult enam-vähem kitsad paar meetrit kõrged seljakud, mis enamasti äside sarnast iseloomu kannavad. Need seljakud on nüüd suuremalt jaolt põllumajapidamise alla võetud ja ainult väike osa on veel metsa alla jäänud. Seal asuvad ütlemlata ilusad esimese boniteedi metsad.

Metstkond on väga soostunud. Tema üldpinnast, mis 16.595 ha, on soode ja rabade all tervelt 4678 h. Soostunud metsa pind on vähemalt 2500 ha, kuna suurem osa metsapinnast lodumetsade iseloomu kannab, kusjuures rikkalikud salumetsa sarnased lodumetsad tähtsast osa etendavad.

Esiialgu kuulusid Kilingi metsad I Pärnumaa metsaülemale alla, kes Laiksaare asus (1884. a. saadik oli metsaülemaks metsateaduse kandidaat Aleksander Rühl). Et metstkonna üle 100 versta pikk ja 53.230-tiinulise üldpinnaga metsamassiiv moodustas,

*) Kilingi metstkonna olusid on käsitatud ka järgmistes kirjatöodes: K. Aun, 1923. a. 25 a. metsaülemale ametis. „Eesti Mets“ nr. 4. A. Rühl, 1926. a. Pärnumaal leiduvatest võõramaa puuseltsidest. Tartu ülikooli metsaosak. toimetused nr. 9. A. Rühl, 1927. a. Versuch einer Anwendung der Cajander-schen Waldtypenlehre in Estland. Ülikooli metsaosakonna toimetused nr. 10.

siis ei olnud metsaülemal loomulikult võimalik metsa eest tarviliselt hoolitseta ja metsa- ning maaparandustöid korraldada. Uus aegjärk algas 1897. a., mil Kilingi sai iseseisvaks metstkonnaks ja metsaülemaks nimetati vanem metsarevident K. Aun. Pearõhku pani hra Aun metsakuivatamise tööde korraldamise peale ja on siin ses suhtes hiiglasuure töö ära teinud, iseäranis metstkonna lõuna- ja loodepoolses osas. Seetõttu on siin mitmes kohas madal- ja üleminekusood metsamaaks muutunud, kuna metstkonna kirdepoolses osas nüüdki veel metsamaa soostumist tähele võib panna.

Kilingis, kui endises Vene riigimetsas, kasutati juba kauemat aega metsa paljasraide teel. Esimene metsakorraldus viidi siin läbi 1889. a., mil juba paljasraiet kindla kava järele korraldati.

Metsauuendus oli enamalt ainult loomulik, kusjuures lodumetsade sarnastel raiestikudel esiteks lehtpuid tekitab ja siis alles aegamööda ka kuuse järelkasv, kuna kehvematel kergelt soostunud metsaraiestikudel soosambla (*Sphagnum Girgensohnii* Sph. *squarrosum* ja teised) vahel häid kuuse- ja männiuuendusi on märgata, eriti lääne- ja põhjapool metsaservil. 1902. a. algas ka kunstlik metsa uuendamine ja ajajooksul on siin palju ilusaid männi- ja kuusekultuure asutatud.

Nüüd tahan kirjeldada üksikasjaliselt ekskursioniga läbikäidud tähelepanuväärilisi metsaosi.

Ekskursion algas metstkonna loodepoolsest osast Surju metstkonna piiri juurest. Üle piiri sammudes kohtasime kohe kergelt soostunud männimetsa, missugune metsatüüp väga iseloomustav selle metstkonna oludele. Varsti nägime ka ühe 1918. a. raiestiku. missugune end kaunis hästi kuuskede ja mändidega oli seemendanud, sest ühtlane niiske soosambla kate võimaldab hästi seemne idanemist ja võrdlemisi

kehv muldkond ei kasvata rikkalikult rohttaimi, mis noori okaspuid ära lämmatavad. Idapoole minnes kannab mets rohkem lodusarnast iseloomu, raieistikud on tiheda kõrge rohttaimestikuga ning lehtpuuvõsaga kaetud ja okaspuutaimed puuduvad pea täiesti. Kvartaalis 14, kus maapind vähe tõuseb, paistab silma 150—170-aastane kidur kuusemets. Et selle puiestiku tekkimise ajal kraave ei olnud ja seega mets üleliigse vee all kannatas, ei ole ta tagavara selle kõrge vanaduse peale vaatamata sugugi suur, nimelt ainult 30 taks. sülda ha peal. Põhjapoolne osa vastu raieistikku on tuule läbi hõredaks muutunud ja seal on tore sirge, ligi 15-aastane kuusik tekkinud, missugune asjaolu näitab, et Wagneri „Blendersaumschlag“ ka meie oludes kohane on, mida siin väga tihti võib tähele panna.

Edasi minnes on mõlemal pool teed mitmesuguses vanaduses kultuure näha. Et maapind siin madal ja märg, siis oli võimalik kultuure teha ainult ettevalmistatud küngaste peale. Need künkad, millede suurus umbes 14×14 tolli ja kõrgus 6 tolli, tehti enamasti juba suve lõpu poole või sügise alul, et maapinnal võimalik oleks kokku vajuda ja tarvilisel määral aluspõhjaga liituda. Selle peale vaatamata ei õnnestu kuusekultuurid ka küngastel mitte alati, sest pehmetel talvedel tõstetakse tihtilugu isegi suuremad kuusetaimed külma läbi välja, kuna kuusekülvid sarnasel niiskel pinnal sugugi korda ei lähe. Niisama kannatavad kuused ka rängalt hiliste öökülmade all, mis siin mõnikord isegi juunikuu keskel suurt kahju sünnitavad. Nii oli viimane suur öökülm 1925. a. 10. juunil, 1926. a. 20. juunil ja käesoleval aastal 11. juunil. Männikultuurid, missugused ülalpool nimetatud hädaohtude all vähe kannatavad, edenevad siin igalpool märksa paremini. Sarnane kultiveerimisviis küngastel on aga väga kulukas, tüki eest nõutakse siin 0,80—1 mark, nii et maapinna ettevalmistamine üksi ligi 5000 marka tiinu eest maksma läheb. Siis tuleb juure arvata veel täiendus ja

võsast puhastamine, missugust tööd mitu korda ette võtta tuleb. Neil ülalpool tähendatud põhjustel olen viimastel aastatel lodumetsade kultiveerimisest loobunud ja ainult kõrgemate, värskete metsaraieistikude kultiveerimist ette võtnud. Üldse vaatan mina kultiveerimise peale rohkem kui loomulikult uuendatud raieistikude täiendamise peale, sest loomulik uuendus on Kilingis suuremalt jaolt rahuldav. Et siin endistel aastatel suuremal määral kultuure tehtud, mis aga sõja- ja üleminekuajal osalt ravitsemata on jäänud, siis on viimasel ajal palju rõhku vanade kultuuride puhastamise peale pandud. Peale selle on ka mitmes kohas loomulikult uuendatud noorendikud valgustatud. Näiteks toon mõned andmed viimase kolme aasta kohta:

1924. a. puhastatud ja valgustatud 35 tiinu; 1925. a. — 71 tiinu; 1926. a. — 44 tiinu.

Sarnane metsa valgustamine läks maksma keskmiselt umbes 1000 marka tiin. Et metskond rahvavaeses kohas asub, tuleb saadud materjal koha peale jätta, sest ostjaid siin ei leidu. Ekskursiooni teekonnas asus rohkesti sarnaseid puhastatud noorendikke.

Palju oli näha endistel aastatel kaevatud metsakuivatiskraave, mis aga kahjuks enamasti täis kasvanud ja ära ummistunud. 1925. a. ei ole vanade kraavide puhastamiseks sugugi krediiti lubatud, 1926. a. määrati jooksva sülla puhastamiseks 8,8 marka. Et selle madala hinnaga suuremaid kraave puhastada võimatu, siis jäi ka sel aastal suurem osa neist töödest tegemata, kuna käesoleval aastal neiks töödeks üldse krediiti lubatud ei ole.

Kvartaalis 9 läksime 90-aastasest kuusemetsast mööda. Ennem oli seal haab enamuses. 1922. a. on haavad läbiraiumise teel välja raiatud, et puiestikku kuusemetsaks muuta. Et aga kuuskede ladvad juba liig rõhutud olid ja mõned isegi ära kuivanud, siis ei ole kuusk oma seisukorda suutnud parandada.

Jõudsimme kirikuteele, kus kohe ütle mata tore männikultuur silma torkab,

Männid külitati 1913. a. Kabli jõe äärt mööda, vahetati talu heinamaa peale ja ilustavad teed mitme klm. pikkusel.

Lutsu metsavahi juures vaadati läbi endine mahajäänud põldudel asutatud männikultuur. 1913. a. külitati siin 8 ha suurel pinnal vagudesse mändi. Kultuur, mis 1925. a. esimest korda puhastati, jätab ütle mata ilusa ühtlase mulje. Lõunapoole minnes kvartaalide 36-37 sihti mööda on näha kaunis huvitav pilt: paremat kätt, kv. 36, asub 25-aastane loomulikult tärnanud kuuse-männi segamets. 1914. a. raiuti siin üleliigsed lehtpuud välja ja see puiestik kannab nüüd väga ilusat ühtlast ilmet. Peab tähendama, et maapind oli siin ka tublisti soostunud, mistõttu okaspuu seemendamise hästi korda läks. Mõni aasta peale metsa maharaiumist kaevati siin kraavid läbi, mistõttu noored taimed jõudsasti hakkasid kasvama. Teisel pool sihti, kv. 37, seisab vana 180—200-aastane kidura välimusega kuusemets. Kraavitamine ei ole muidugi suutnud tema kasvu parandada ja selle puiestiku kõrgus ei ole palju suurem kui ülalpool kirjeldatud 25-a. puiestiku oma. Lõunapoole, kv. 42, asub 20 ha suur 25-aastane kasepuiestik. Maapind on siin väga rikkalik, mets kuulaks salumetsa sarnaste lodumetsade hulka. Käesoleval aastal see kasepuiestik harvendati, kusjuures 0,25 ha suur proovitükk jäi puutumata, et võimalik oleks edaspidi harvendamise mõju selle puiestiku juurekasvu peale jälgida.

Kvartaalis 43, metsniku endine karjamaa, on nüüd tihedalt noorte kuuske dega kaetud. Käesoleval kevadel raiuti siin valged lepad välja, kuid see töö oli enneaegne: öökülm vastu 11. juunit on noorte kuuske de ladvad ära võtnud, kuna leppade kaitse all seda sündinud ei oleks. Ka sealsamas asuv tänavu-aastane Abies balsamea istandus on külma all kannatanud.

Kvartaalis 46, Valdimuru metsavahi endise põllu peal, on 1915. a. mändi külitatud. Kohati on ka mõnes reas 2-aastaseid mändi istutatud; et neil rohuga võitlemiseks rohkem jõudu oli,

siis on nad nüüd märksa kõrgemad kui külitud männid. 1925. a. puhastati see kultuur esimest korda. Selle männikultuuri kõrval vaadati läbi ka samal (1915) aastal külitatud kuusenoo rendik, mis aga külma tõttu sugugi edeneda ei taha. Puud kasvavad madalate puhmadena, millede ladvad veel rohust välja ei ulatu.

Kv. 47 ja 48 asub esimene Kilingi metskonna kultuur, nimelt 1902. a. külitatud männid, millede kõrgus nüüd keskmiselt 7 meetrit ja tagavara 10 takseersülda tiinu peale.

Läheks liig kaugele, kui hakkaksin siin kõiki läbikäidud istandusi kirjeldama. Pean siin ainult tähendama, et suurem osa hra Auni poolt asutatud kultuuridest väga hästi edeneb, selle juures männid paremini kui kuused, sest nagu juba ülalpool tähendasin, kannatab viimane siin rängasti külma all. Männid istutati enamasti 2-a. taimedena suure istutamisevaiaga ettevalmistatud kün gaste peale. Kuused istutati niisama 2-a. taimedena, kuid minu arvates oleks soovitatav edaspidi rohkem rõhku koolitatud kuusetaimede peale panna. Nagu minu viimaste aastate kogemused näitavad, on nad meie märja ja rikkaliku rohukasvuga pinnal vastupidavamad.

Õhtuks jõudsime Lähkmaale, et peale öist puhkamist teisel päeval teekonda metskonna lõunapoolsesse osasse jätkata. Vali vihmasadu takistas aga kavatsust täita ja meie pidime piirduma Lähkma lähema ümbruskonnaga tutvunemisega. Läbi vaadati taimeaiad, kus praegu umbes 60 liiki võõra-maa puuseltse kasvab. Tähelepanuväärilised olid peale ilusate vanemate istanduste ka toredad loomulikult tärnanud okaspuumetsad, millede edenemiseks metsarevident hra Aun palju kaasa aidanud asjatundlikult korraldatud puhastamistöodega. Lähkma ümbruskonnas leidsime ka rohkesti sõnajala Botrychium virginianum'i eksemplare, missugune taim minu poolt 1918. a. suvel esimest korda meie kodumaal leitud. Metsaülema elumaja ümbruskon-

nas paistab silma ka rohkesti ilusaid võõramaa puid; et nende kohta olen juba varemalt täieliku kirjelduse andnud, siis loobun siin kohal nende kirjeldamisest.

Õhtul lahkusid ekskursioonist osavõtjad Kilingi metskonnast. Kuigi aeg

liig lühike oli, et kõiki huvitavamaid kohti läbi käia, siis olen siiski kindel, et iga ekskursioonist osavõtja mälestab siit lahkudes aukartusega seda hiiglasuurt loovat tööd, mis meie auväärt kolleeg hra K. Aun siin on korda saatnud.

Metsakluppimiseft metsfondades.

H. Kampus.

Præguseft raielantide kluppimise viisift meie metsfondades peafime tingimata loobuma.

Harilikult lööb metsavaht kluppimisel mõõdetud puul kivega laastu küljest ära. Ehkfi manitsetakse ettevaatusele, siiski tungeb kirmes suuremalt osalt puu lihasse. ütleme nüüd, et kui mõetakse kuski proovitiift, järeldused aga on niisugused, et terve vohtkonna raielangid ümberkluppimisele lähemad. Siis peab peale selle õieti uue proovitiift võtma. Mõnesugusel juhul soovib ehk ka remident või keegi muu veel siin proovitiift võtta, kui näiteks arvatakse tegemist olemat kiritarvitusega. Mis jääb siis lõpuks metsast järele? Kuud on täielikult rikunud.

Kui nüüd niisugune raielant välja ostmata jääb ja ta mitmeks aastaks peab seisma jääma, või lõpuks sunnitud ollakse seda liitma tagasi metsa külge, siis hakkavad puud kuuwama ja see saab jõudamaaks koorejärjatele ja igasugu haigustele. Iseäranis raskesti kannatab kuust selle all.

Olen mitmeid niisuguseid järelejäänud raielantift näinud ja pean tunnistama, et pilt on mõnes kohas kaunis kurb. Koorejärjad, seened jne. teevad oma töö niisugustel raielantidel ja mitte üffi raielantidel, vaid ka kermes kõrwalmetsas, kuhu see edasi kantakse raielantidelt.

See märkimise noad, mis viimajel ajal metsfondadesse saadetud, ei ole täiesti otsustelohajad, ka need lõikavad kuuskelele ka kaskedele lihasse. Siiski ei rifu noad nii rasteid puid kui kirmestega märkimine. Siin öeldu oleks iseäranis maksjav raudteedest kaugenates metsfondades ja niisugustes kohta-

des, kus rastele väljaveotingimuste tõttu raielangid jäävad müümata.

Peafime minema üle märvidega puude märkimisele, nagu seda tehakse Soomes. Niisuguse märkimise juures lähkfid kulud küll suuremaks, kuid väiksemad oleksid nad siiski kui see kahju, mis puude rikkimineft annab. Märvidega märkimisele peafime üle minema just kõige enne niisugustes kohtades, kus raielantiftid palju müümata jääb ja neid ollakse sunnitud tagasi metsa külge liitma.

Tahaffin siin öelda paar lõna uute kluppide kohta, mis metsfondadesse saadeti. Oleks nimelt tarvilik, et tollide arvud ka numbrilaua teisel küljel oleksid.

Olen teinud mitu katset kluppimise juures, kuidas töö kõige kiiremini edasi lähkfi ja nimelt: esiteks — üks kirjutab, teine kluppib ja kolmas lööb märgi; teiseks: metsavaht kluppivad mõlemad ja löövad kumbki ka märgi, kolmas kirjutab; kolmandaks: kaks kluppivad, kolmas lööb märgi ja neljas kirjutab. Katsed teinud 0,6—0,8 rihedusega okaspuu enamusega metsas. Kolmandada viisift juures segatakse palju, märgi lööja jätab puud vahele jne., iseäranis harvas metsas oleks see läbiviimatu.

Muu katsete järele õjutus kõige paremaks teine viis, j. o. kui kaks kluppivad, ise märgid löövad ja kolmas kirjutab. Esimese viisiftiga mõrreldeft andis see tagajärqi 1:1,3—1,5 tiinu. Esimese viisift juures lähkfi aega kaduma seetõttu, et sellel, kes kluppib ja tollide arvu ütleb, lähkfi palju rohkem aega kui märgi lööjal. Teise viisift juures oleks aga tarvilik, et tollid oleksid numbrilaua teisel küljel ja võimalus oleks kluppimisel klupi kinnifurumine pahema

käega, märkimise abinõu jelleks ajaks paremasse kätte jättes.

Praeguste väljasaadetud kluppide juures ja kirwega märkimise wiisi juures peab klupi finniurumise ajaks kirwe paremasi pahemasse kätte wõtma, mis tili teeb ja rohkem aega wõtab, märkimise abinõu klube finniurumisel klupi liikwata poole juures hoida oleks weel tülikam.

Muidugi ei tea ma nende wäikeste eialgsete katsete järele üles mingijuguseid kindlaid teefitseid, sest oleneb ju palju metja

iseloomusi, tihedusest, kluppide harjumisest ühe kui teise wiisiga jne.

Kõige parem on muidugi, kui oleksid teinud mõlemal pool klupi numbrilaua, siis oleks võimalus igajugu kluppimiswiise tarwitada, sest olude sunnil ollaksegi metsfondades sunnitud igajugu kluppimiswiise tarwitama.

Soowiksin, et need read tootksid rohkem mõtteawaldusi ja näpunäiteid „Eesti Metsja“ weergudel kirjeldatud asjus wanemate ja wilunumate metsameeste poolt.

Metsateenijate worm.

Joh-oh-afa.

Nii kaua aastaid, kui meie metsameeste pere Eesti riikliku metsamajapidamise teenistusse on kuulunud, misjugas teenistuses nad kogu oma tööjõu ja parima tahte on sellesse koondanud, et jõudu mööda aidata kaasa mete fuurima looduswara, Eesti metsa, kaswatamiseks, metsakultuuri tõstmiseks, korraliku metsamajapidamise sisseseadmiseks jne. — nii palju aastaid on nad ka ootnud ja lootnud, et saabub kord aeg, mil neid walitjuse poolt wormiriiteta ja ametimärgiga warustatakse, mis neile nende raskest ja wastutuskirka ülesannete täidewiimisel oleks juureks kergenduseks ja aitaks ära hoida mõnegi arusaamatu.

Mitte ühel ega kahel metsameeste kongressil, waid pea igal kongressil on metsamehed puudutanud „oma wormi“ küsimust ja peab tunnistama, et metsamehed on olnud kannatlikud oma ootustes ja lootustes, ehkki nende täidmine neile seni küll ainult pettumust on lajtnud osaks saada.

Metsamehed on uskunud, et saabub siiski aeg, mil nende õigustatud ning tegelikult elust wõetud põhjendatud nõudmised — õigemini joowid — rahuldamiist leiawad.

Ei saa jätta alla kriiputamata seda fuurt huwi, mis metsamehed oma wormi küsimuse wastu üles on näidanud, seda fuurt tahtet, millega nad selle küsimuse lahendamisele on asunud, seda fuurt püsivust, mis nad üles on näidanud nii mitmel kongressil kawatsetawate wormi kawadega tutvumiseks ja nende kawade heakskiitmiseks ning wastuwõtmiseks. Kuid mis tulema oleks pidanud, kuid se-

ni siiski tulemata on jäänud, — on metsameeste oma worm ja ametimärk.

Ja tahtmatult kerfib wiist igas metsamehes küsimus „millal siis“ ja kas ta üldse elluwiimist leiab, see „oma worm ja ametimärk“.

Kuigi oleme nüüd nii kaugele jõudnud, et põllutööministeerium, tunnistades metsaametnikkude wormiriiteta ning ametimärgiga warustamise tarwiliseks ning otstarbekohaseks, 5. oktoobril j. a. nr. 4473/1513 all wormiriiteta kawad wabariigi walitjusele heakskiitmiseks ning kinnitamiseks on esitanud ja kinnitus wabariigi walitjuse poolt loodetawasti ka järgneb, et ole see küsimus sellega weel kaugeleki lõpuliikul lahendatud.

Riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palgade seaduse § 7 („R. L.“ nr. 27 — 1927 a.) näeb ette, et riidewarustuse saamise õiguse ja kandmise kestwuse riigiteenijatele määrab kindlaks wabariigi walitjus.

Selle, § 7, alusel on riigikassa poolt ka juba välja töötatud riigiteenijate wormiriiteta warustamise määruse eelnõu.

Kuid, kui sellesse eelpool tähendatud „määruse eelnõusse“ pilku heita, siis näeme, et selles on ette nähtud wormiriiteta warustada: asutuste käfjalad, uksehoidjad, kojamehed, autojuhid, kutsjarid, aidamehed, jaamawahid, jaama töömehed, roopaseadjad, wadurijuhid, wagunite plommijad jne. Kuid seda mete asjata sellest määruse eelnõust ohtu me — need on metsamehed — ei metsawahiti ega metsnikku ole tarwiliseks leitud wormiriiteta warustada.

Imelikul kombel leidis riigikasja tarmitseks jeda määruse eelnõu põllutöministeeriumile seisukoha mõtniseks esitada (nähtavasti sellest välja minnes, et ka põllutöministeeriumis uskehoidjad, käskjalad ja autojuhid on), kus see loomulikult ka riigimeetjate valitusele läbi vaatamiseks edasi saadeti, kuigi seal ette ei olnud nähtud meetjateenijate wormiriitetele warustamist.

Kuna põllutöministeerium juba waremalt põhimõtteliselt otstarbekohaseks ja tarmitseks oli leidnud meetjateenijaid wormiriitetele warustada, ei saanud ta selle määruse eelnõu kohta ka oma „ja“ ning „aamen“ öelda, waid palus riigikasjat, et riigiteenijate wormiriitetele warustamise määruse eelnõusse wõetaks sisse ka meetjateenijate wormiriitetele warustamise kord ja nimelt järgmisel kujul:

niist on, sest kõigil ametnikkudel olewat rahwaga kokkupuutumist. Samuti olewat meie oludes wast peal parem, kui ametnik esineb erariietes. Wõpüks tähendab riigikasja, et meetjateenijad teeniwad hoopis teistfugustes tingimustes kui näiteks raudteelased wõi postiteenijad.

Wistfugused need teistfugused teenistustingimused on, kas halwemad wõi paremad, jeda jätab aga riigikasja targu oma teada.

Imelik on see riigikasja seisukoht — jeda imelikum weel selle poolest, et sellest järeldada wõib, nagu kujutaks wormiriitetele warustamine mingi palgalisa, mida ühed on õigustatud saama, kuna teised, kes teistfugustes teenistustingimustes, sellest peawad jääma ilma.

Seadust jälgides leiame aga, et see nii ei ole, järelikult ei ole, õigemini ei kujuta riigikasja poolt wäljatõotatud määruse kawa en-

Warustuse üfise nimetus	Warustuse saajad	Rande aeg	Tabel nr. nr.
Palitu	a) metznittudele ja metjawahsidele b) metjällematele ja abimetjällematele	2 a. 3 f. 3 a.	2.
Wiskane ja futwituub	a) metjällematele, abidele, metznittudele ja metjawahst.	2 a.	11.
Wiskased pükid	a) " " " " "	1 a.	13.
Säärjaapad ühes pooltaldadega	a) metznittudele ja metjawahsidele b) metjällematele ja abimetjällematele	1 a. 2 a.	17. 18.
Suwiilmüts	a) metjainspektoritele, metjarewidentidele, metjällematele, abidele, metjatorralduse ametnikkudele, metznittudele ja metjawahsidele	2 a.	24.
Tallimüts	a) metjainspektoritele, metjarewidentidele, metjällematele, abidele, metznittudele ja metjawahsidele	3 a.	25.
Wihmatuub pulsanist	a) metjainspektoritele, metjarewidentidele, metjällematele, abidele, metjatorralduse ametnikkudele, metznittudele ja metjawahsidele	4 a.	36.

Täiesti ootamatult teatas selle peale aga riigikasja, et seejugune täiendamine üldse mõimalik ei olewat, sest et riigiteenijate wormiriitetele warustamise määrusega olewat ainult piüütud koondada ja ühtlustada warustuse saamise korda, kuid mitte laiendada warustatamate õigusi (meetjateenijad ei ole ju kunagi olnudki need warustatamad, selle õigusi laiendada ei saa — waid meetjateenijad tahawad alles, et neid arwataks nende teiste warustatamatega üheõiguslikkudeks), ka ei saawat riigikasja arwates mõõduandmaks pidada riidewarustuse saamiseks asjaolu, et meetjateenijatel rahwaga palju kokkupuutu-

daist mingifugust koondus- wõi ühtlustuskawa, millesse peale warem ettenähtud ametnikkude enam ühtki uut ametnikku sisse ei tohiks wõtta. Ja seepärast tuleb ametnikkude wormiriitetele warustamise küsimuse lahendamisel käsitada hoopis teisi põhimõtteid — põhimõtteid, mis kõigile küllalt selged ja arusaadawad, kuigi riigikasja neid wast omaks wõtta ei taha, ja nimelt, ametnikkude wormiriitetele warustamise otstarwe on:

1) Ametnikku tuntawaks teha rahwale, kellega temal oma teenistuses alaliselt kokkupuutuda tuleb, millega ära hoitaks palju ametnikkudele nende ametikohuste täitmisel

mis on ja kes teatud juhtudel isegi poliitseina on kohustatud tegutsema, wormirietega eraldamine ei ole sugugi vähem tähtis, kui näiteks medurijahi eraldamine, kellel teenistuses olles on kottupuutumist peenniselt ainult oma ametkonda kuulumate isikutega.

Need põhimõtted, millede peale metsameeste pere oma nõudmised wormiriete küsimuses üles on seadnud, peaffid olema küllaldaselt õigustatud ja seepärast tohime loota, et metsameestel saab ja peab olema „oma worm“.

Rooste tekkimisest püssiraudades.

H. P.—pp.

Enne suitsuta rohu ülesleidmist ei olnud püsside puhastamiseks niisugust tarvidust nagu nüüd. Paljud kütid isegi ei puhastanud põhimõtteliselt oma püsse, arvates, et selle tõttu püss paremini laseb ja puhastamatult aastaid võib rikkumatult seista. Suitsuta rohu ilmumine aga sundis ja õpetas kütte püsside eest rohkem hoolt kandma. Suitsuta rohu punane tahm rikkus tunduvalt püssiraua õõnsusi. Ilmusid roosteplekid ja muud roosterikked, mis püssi lõpuks tegid tarvitamiskõlbmatuks.

Esiialgu lükati kõik süü suitsuta rohu tahma omaduste peale, et see sööb terast; tõsi, esialgul müügile tulnud suitsuta rohtudel olid need puudused: rohu põlemisest tekkinud tahm ilmutas haput reaktsiooni ja mõjus sellega raudade peale väga kahjulikult. Praegustel suitsuta rohtudel ei ole ühelgi seda halba omadust ja nendest roostet ei teki. Hoolimata sellest teab iga kütt, et lastes selle rohuga roostetavad rauad tunduvalt. Neid roostetamise põhjusi peame otsima mitte suitsuta rohu omadustes, vaid sütiku (tongi) süütematerjali põlevas massis. Musta või suitsuga rohuga lastes gaasid, tulles sütikust, tehakse kahjutuks rohu enese põlemise lehelise tahmaga, kuna suitsuta rohu tahmal puudub see neutraliseeriv omadus.

Kui lasta puhastatud püssist palja tongiga, ilma rohuta, siis juba päeva jooksul kattub raud — eriti padruni suu juures — tunduva roostekorruga, mis väga raske eemaldada. Sellest siis järeldame, et tongi põlemisest saadud

tahmal on omadus rauda ja terast roostetega katta.

Et asjaolu enam selgitada, vaatame läbi kõik need laskmise juures eettetulevad nähtused, mis võivad rooste tekkimiseks mõjuandvad olla. Tongi süttimisest tulnud gaas tungib suure jõuga padrunis olevasse rohusesse ja sütitab viimase põlema. Üks osa sellest gaasist heidetakse rauast välja ühes püssirohu gaasidega, kuid pärast lasku jääb rauasse alati suits, s. o. tongi ja rohu gaaside segu ja see tongi gaaside osa tongi rooste tekkimise peapõhjusteks.

Mustale rohule tarvitatava tongi süütav mass seisab koos peajasjalikult paukuvast elavhõbedast, väävli-antimooniumist ja kloorhapu kaaliumist. Tongi süütumisel kõik need osad sulavad ja sünnitavad uued keemilised ühendid; glaubersoola hapnik ühendub teiste põlevate ainetega, aga kloor jääb vabaks. Kloor, millel on väga suur keemiline energia, ongi ka ainukene rooste tekitaja. Ülejäänud põlevad ained, nii tongist kui ka rohest, on, võrreldes klooriga, kahjutud. Gaasi näol raudadesse jäänud kloor püüab ühineda mingisuguse teise ainega. Nii ühineb kloor ahnelt lehelis-kaalisooladega, milledest peajasjalikult koos seisab musta rohu tahm, sünnitades väga tugevaid soolasid.

Reaktsioon sünnib vist sel ajal, kus rohu tahm veel raudadele ei laskunud. Sel moel tehakse siis kloor kahjutuks musta rohu tahma enesega. Kui aga püss mõnikord peale musta rohuga laskmist roostetab, siis on see seletatav rohu tahma omadustega enesesse niis-

kust imeda (niiske ilmaga), mis aja-
jooksul metalli sööb. Suitsuta rohu
juures on asi teisiti. Musta rohu tahm,
ühes arvatud ka suits, mis rauast välja
visatakse, on $\frac{3}{5}$ rohu laengust. Suitsu-
ta rohi aga muutub kõik gaasiks, kui
mitte arvata minimaalset osa mittepõ-
levaid aineid, mis leiduvad rohu koos-
seisus, nagu grafiit, mida tarvitatakse
rohuterade poleerimiseks ja sõmerkivi
(räni), mida leidub puuvillas või puu-
olluses. Mõni sort suitsuta rohtu sisal-
dab vähesel arvul ka väävliit või teisi
soolasid, milledes rohkesti hapnikku.
(Wolffi suitsuta rohus leidub tundu-
valt väävliit ja temaga lastes tekib püs-
sis rooste kergemini kui mõne teise
suitsuta rohuga). Üks suitsuta rohu
kõdunemise aine on vaba vesinik, väga
vähesel arvul, mis ühendub kohe kloori-
ga, sünnitades kloorvesiniku, mille
vee sulatis on tuntud soolahappe nime
all; see hape sööb kergesti rauda. Tek-
kinud kloorraud tõmbab külge niiskust
õhust, mis veel enam aitab kaasa raua
roostetamisele. Musta rohuga saab
raud küll väga mustaks, tahmaseks,
kuid see tahm kaitseb rauda kloori kah-
juliku mõju eest; pärast suitsuta rohu-
ga laskmist jääb raud puhtaks, kuid ta
ei ole kaitstud selle kahjuliku gaasi mõ-
ju eest.

Rohu gaasidest mitte olenedes, võib
tongi plahvatusest tekkinud kloor ühen-
dada ennast elavahõbeda auruga, and-
es sellest sublimaadi, millel samuti
omadus on rauda süüa.

Sellest järeldame, et gaasid, tekki-
nud tongi plahvatusest, mõjuvad kahju-
likult raua või terase peale, kuid musta
rohu tahm teeb need gaasid kahjutuks.
Mõned suitsuta rohud sisaldavad enes-
ses teatud segud, millede ülesanne on
just tongi gaaside mõju kahjutuks te-
gemine, kuid nende kunstlike segude
tegevus on kaugelt vähem kui mus-
ta rohu loomulik tahm. Seepärast on
kõik suitsuta rohud alati enam mõju-
andvamad roostetamiseks kui suitsuga
rohud.

Kui omal ajal püssirohuvabrikute
poolt ettevõtetud katsed, välja töötada

niisugune rohu koosseis, mis roostet ei
anna, ei õnnestunud, siis katsusid ton-
givabrikandid teha sedasama tongide-
ga. Otsiti aineid, millest kokku seada
tongi plahvatavat ainet, mis vastaks
oma nõuetele ja roostetamapanevad ei
oleks, kuid see ei annud tagajärgi: sa-
mased segud olid kas nõrgajõulised,
vastuvõtlikud niiskusele õhust või jäl-
le läksid ajajooksul rikki. Kuni käes-
oleva ajani ei ole selles suunas midagi
suudetud ära teha. Peale tongi on veel
teisigi põhjusi roostetamiseks, nagu
niiskus, terase sort, milledest püssi-
raud tehtud, püssiõli koosseis jne. Iga-
tahes on aga mustal rohul siiski teatud
kaitsvad omadused, kuna suitsuta ro-
huga lastes vastavad ettevaatuse abi-
nõud peab tarvitusele võtma.

Vesi võib raudadele sattuda lume,
vihma või niiske õhu näol, kui külm
püss viiakse sooja tuppa. Seepärast
talvel jahilt või väljast püssiga tulles,
peab ta kohe mässima riidesse või kotti
panema. Täielikus kuivuses roostet
raudadele ei tule.

Mõni terase sort on siiski rooste-
vastuvõtlikum kui teine. Et terase
koosseis, mida tarvitatakse püssirau-
dade valmistamiseks, vabrikantide
poolt saladuses hoitakse, siis ei ole kuni
käesoleva ajani andmeid, missugune se-
gu või missugune terase ümbertööta-
misviis mõjub materjali peale teda
rooste vastu kaitsvalt.

Püssi määrimiseks peab tarvitama
eriti selle jaoks valmistatud õlisid, mis
peaaegu alati eneses sisaldavad lehelist,
ei kuiva ära ja ei hangu. Parimaks
määrdeõliks kiidetakse „Ballistol“,
kuid ta on väga kallis ja sealjuures
mitte sugugi parem, kui meie oma
„Odori“ vabriku saadus „Püssiõli“. Pu-
delikene seda õli maksab 35—40 marka
ja sellest jätkub küllalt kauaks ajaks.
Mina isiklikult tarvin seda õli juba
paar aastat ja olen leidnud selle väga
hea olevat ning julgen igale kütile tema
tarvitamist soovitada. See õli aitab hoi-
da püssiraudu rooste tekkimise eest ka
siis, kui peale laskmist kohe, ilma pu-
hastamata, raua õõnsused õliga läbi

tõmmata, kuna puhastus ise võib sündida hiljem.

Peab meeles pidama, et kord juba korratusse sattunud püssiraua õõnsusi jälle uuesti korda seada ei ole kerge ja kui temas ilmuvad juba roosteplekid või mõni sügavam roostejälg, siis on

edaspidine püssi suurema roostetamise eest hoidmine palju raskem.

Korralik kütt vaatab, puhastab ja õlitab oma püssi ka siis, kui see tarvitamatult seinal ripub, teades, et see võimaldab püssile pika teenistusea.

„Walitfufe fõnnid“.

Wabariigi konful Bremenis härra Stisser annetas käesolewa aasta suwel Eesti metsawalitfujele ühe ijahirwe (Kotthirsch), milline paigutati Kurejaare metskonda, Abruka jaarele; Kurejaare metsajälemal hra D. Buxhoebden'il, kes tuntud jahiasjanduse harastajana, oli joom mainitud jaarel katseid teha hirwele akklimatiseerimisega; tõusis majadus emahirwe järele. Metsajälem B. teatas sellest välismaale pr. L'le ning wiimane kinkis lahkesti metsajälemale ühe emahirwe; pr. L. wolinit Riias pidi hirwe Eesti esindajale üle andma, kes looma siis Abruka jaarele oleks toimetanud; wolinit oli aga korraldusest walesti aru saanud ning andis hirwe pr. L. annetuseks naaberriigi metsawalitfujele üle. Siljem, kui selgus effitus, hakati hirwe tagasi nõudma, et teda annetaja poolt määratud saajale, hra B'le ehk Eesti metsawalitfufe esindajale, edasi anda; kuid seal wastab naaberriigi metsade walitfus, et see hirm on Läti metjadest warastatud ja seepärast Läti riigi oma! Jutt on jamaft hirwest, mis alles mõne aja eest pr. L. esindaja poolt effikombel naaberriigi metsawalitfufe annetuseks üle anti! Smelikud on Ssanda teed.

Kuid üldse ei wea meil hirwedega; too ijaloom, mis Bremenist tuli ning õnnelikult Abrukale saabus, on, nagu kuuleme, üldijelt parima terwise juures, rääkimata tema igatfufest õrnemast sooft kaaslaste järele, kellele üle Riia lahe lainete kuramaale filmi teha tuleb. Kuid temaga jälle teisjgufjed wiperufjed: hirm sattus kofside häälestandja wiha alla!

Keeigi rahwawalgustaja olewat kord metsajerwal „walitfufe fõnni“ näinud — niüid pafundawad mõnedki hääled, too Sakjamaalt „õstetud“ juurte jarwedega imeloom olewat Kurejaare metskonna „peamehe B.“ poolt abrukalastele õnnistufjeks ja karistufjeks kaela fokutatud; pangu ta niüid ometigi hirwele karjane juure, jekt „fõnn“ olewat kord ifegi põldude wahel oma palet näidanud — ja ahwardawat abrukalaste orast nahka pista.

Sa üldse — tõepooleft: milleks meile jarnafjed „fõnnid“ ja teifjed jarmitud; ega igamees kange fudamega ole — mõni kofkub wast neid esmakordselt filmitfedes jeewõrra, et temal, kuigi mitte kõht, siis wähemalt julg walla pääfjed. Tõepooleft, lugupeetud kolleegid — ärge teie kunagi tundke huwi loomariigi wastu, ärge fokutage kohalikule rahwale „fõnne“ kaela; kuid hoiduge ka näiteks fafaanide kaswatamifjst, jekt need elukad on, nagu me kuuleme ühe rahwawalgustaja juuft (wäga õpetlik!), „kanaga lähedalt fugalafjed — ja ühes jellega juuremaid odrapõldude waenlasti...“ ja, teadke — figinewad kiiresti: suwel toodi näiteks jamale Abruka jaarele mõned fafaanid — niüid olewat seal juba terwed „karjad“ liikumas, tõepooleft! Ega ometigi too ilmjuüitu lind ajalehe kirjasaatjale hirmu wõtnud peale ajada — et ta paar lindu karjana nägi!

Mu härrad, ei wea meil looduskaiftega — igalpool, küll mäis-, küll fifeemaal, takistufi!

B. S.

Voltveti metsakoolist.

On jõudnud kätte sügis — lõikuseaeg. Oma tööwaewa on saanud külvaja, tarwis ainult kokku wõtta oma töö tagajärjed. Ka meie metsakoolis tegi oma

tööst kokkuvõtte esimene kursus — 20 noort lahkusid siit, et tegelikus elus kasutada seda, mis nad siin õppinud.

Õppetöö lõppis piduliku aktusega 1.

okt. Voltveti metsakooli ruumes. Aktusest võtsid osa ka muu seas hra ministri abi Kitsing ja metsaosak. juhataja hra Reidolf, kes ka oma ametkonna nimel noori metsamehi tervitasid.

Tervitustelegramme olid saatnud vanemad ametivennad ja metsakooli aluse rajajad ning naaberkutsekoolid.

Pidulikule aktusele järgnes omavaheline koosviibimine lauas ja sellele seltskondlik õhtu.

Metsakoolist lahkusid esimese lennuna: Johannes Grents Laiksaarest, Jakob Hanschmidt Voltvetist, Meinhard Jürvetson Kilingist, Edi Kask Kõost, Herbert Lasting Võrust, Julius Leibak

Seisavad: Rast, Lasting, Jürvetson, Sihver, Märjamaa, Tomasson, Uus.

Teine rida: Lombak, Lepikson, Proosa, Seepa, Vilmann, Hanschmidt, Siim, Kask, Leibak, Mandel.

Istuvad: Thomson, Sõrmus (aednik), Reinwaldt (juhataja), Feyrabend (metsaülem), Kaalep (õpetaja), Grents, Rõõmusoks.

Peetud kõnedes toonitati praeguste metsakooli lõpetajate töötamist oma rahva seas, oma rahva kasuks, ja rõhutati praeguse aja nõudeid.

Noored metsamehed andsid oma esindaja läbi piduliku töötuse oma metsale truuks jääda ja eluraskusi mitte kartes ikka hoolsasti oma ametikohuseid täita ja oma isa — metsakooli — headeks lasteks jääda.

Allikult, August Lepikson Voltvetist, Elmar Lombak Patist, Ludvig Mandel Kõllestest, Edgar Märjamaa Läänemaalt, Johannes Proosa Pajusist, Mihkel Rast Laiksaarest, Hugo Rõõmusoks Kaareperest, Eduard Seepa Abjast, Johann Sihver Kõost, Johannes Siim Voltvetist, Leopold Thomson Pärnust, Jüri Tomasson Engest, Evald Uus Kuksemalt, Jaan Vilmann Laiuselt.

J. K.

Kaheksas üleriiklik metsateenijate kongress.

(Tallinnas Pikk tän. nr. 42, Jahimeeste seltsi ruumes, 9. ja 10. oktoobril 1927.)

Kongressi avab kell ¼11 metsateenijate ühingu keskjuhatuses esimees Joh. Ohaka, soovides kongressile edu ja kainet asjade otsustamist.

Vabariigi valitsuse ja põllutöoministeriumi esindajana tervitab kongressi hra põllutöominister Köster, kriipsutades alla metsateenijate suurt tööd ja kaasaaitamist noore Eesti vabariigi ülesehitamisel, misjuures ka metsateenijatel on teatud osa kodanikkudena kaasa rääkida edaspidiseks tööks. Herra minister soovib kongressile edu, püsivust ja head kordaminekut tema tänases töös.

Kongressile olid ilmunud ka põllutöoministri abi hra J. Kitsing, riigimetsade valitsuse direktor hra A. Netze, metsamajanduse osakonna juhataja hra F. Reidolf ja riigi metsatööstuse juhataja härra P. Saks.

Metsaülemate ühingu poolt tervitab kongressi metsarevident J. Nenn, soovides ilusa ilmaga kaasaskäivat head meeoleolu ja ühist tegutsemist akadeemilise metsaseltsi, metsaülemate ühingu ja metsateenijate ühingu vahel.

Riigi- ja omavalitsuse teenijate keskliidu nimel tervitab kongressi Joh. Ohaka, tähendades, et keskliit soovib, et ka metsateenijad teiste riigi- ja omavalitsusteenijatega sammuksid ühist rada.

Kongressi juhatajaks valitakse Jaan Zolk — 42 häälega, abideks Chr. Leilop — 50 häälega ja O. Uustal — 26 häälega.

Sekretäriks valitakse J. Pipar — 57 häälega ja abideks hrad Veimann — 53 häälega, Pedaksaar — 51 häälega, Kaldenberg — 49 häälega, Rummel — 47 häälega, Rihvk — 43 häälega ja Välja — 47 häälega.

Mandaatkomisjoni hrad Sikka, Lepik ja Tõldsepp rõhuva häälteenamisega.

Vahepeal tervitab kongressi riigi- ja omavalitsuse teenijate ühingu nimel hra Kari.

Kongressi päevakord võetakse vastu veidi muudetud kujul.

Järgneb hra A. Auksmanni referaat: „Okaspuumetsa kunstlik uuendamine“.

Referent eelistab okasmetsa noorendamist külimise teel ja mõnel juhul istutamist üheaastaste männitaimedega. Toob ette, et üldiselt tarvitatakse metsaseemet liig pillavalt, sest 2—3 naela männiseemnetega võib täis küllida ühe tiinu (lappide peale). Selle vastu tuleb tihti ette, et tarvitatakse 5 naela ja rohkem seemet tiinule, — missugune teguviis on seemnete pillamine.

Istutamise juures ei ole kohane taimi kasta saviveega, nagu seda on soovitatud, sest savikord tõmbab juured kokku pulgaks, mis istutamise juures juurte kasvule on kahjulik.

Vastu vaidleb hra Daniel, kes väidab, et referent on jätnud näitamata, missugustel juhtudel on külimine soovitatavam kui istutamine, on ju selge, et rohukasvuga maapinnal lämmitatakse külv tihti, kuna vanemate taimedega istutamine seesugustes kohtades annab paremat edu.

Seemne hulga kohta soovib hra Daniel mitte äärmusteni minna ja tõendada, et 10 naela tiinu kohta on palju ja 2—3 naelast on küllalt, sest seemnete hulk oleneb sellest, missugune on maapind ja kasvu tingimused.

Saadik hra Sepp'a ettepanekul lõpetatakse läbirääkimised ja vaielused.

II referaadiks oli „Okaspuuseemnete korjamine“, aga et referent hra Matiisen puudus, siis jäi tähendatud referaat ette kandmata.

Mandaatkomisjoni aruande järele on registreeritud 95 osakonda, nendest likvideeritud 7; tegelikult jääb 88. Käesoleval kongressil on esindatud 62 osakonda 1289 liikmega — 66 saadiku poolt, kellede mandaadid komisjon on leidnud korras olevat. Peale selle võtavad hääleõigusega osa kolm

metsaülemat, kellede metstkondades osakonnad avatud.

Kongress leiab, et sellega on kvorum koos ja kongress tegu- ning otsusvõimeline.

Metsateenijate elamute korraldamise küsimuses võtab esimesena sõna saadik Chr. Leilop ja toob ette, et metsateenijate uued hooned oleksid eelarve järele väärt 1 miljard 180 miljonit ja, kui keskmist hoonete iga arvata 80 a., tuleks riigil, kui need harilikku korda seatud, igal aastal uute ehituseks 22½ miljonit krediiti anda. Erakorraliselt tuleksid veel kõik ilmasõja ajast peale parandamata jäänud metsaametkondade elamud korda seada ja puuduvad juure ehitada. Teeb ettepaneku keskjuhatusele teha kohuseks hoonete hindamise andmete põhjal uute ehitamise vajadust motiveerides saata märgukirjad vabariigi valitsusele ja riigikogu rühmadele.

H. Veimann täiendab eelkõneleja väiteid ja leiab, et on kohti, kus kantselei asub seevõrra väikeses ja viletsas ruumis, et üldse asjaajajal ruumi ei ole — sarnasel puhul jääb asjaajaja korterist, seega palgalisast, ilma. Teeb ettepaneku, et neile ametnikkudele, kellel oma korterit ei ole, määrataks ajakohane korteriraha.

Saadik hra Sikka seletab, et palju suuremaid remondi juures ettetulevaid töid on metsavaht tegema kohustatud ilma tasuta, nagu katuste, lagede ja põrandate lammutamine jne.

Härra Ohaka teeb teatavaks, et E. M. Ü. Keskjuhatuse poolt on 30. juunil 1927. a. nr. 75 all riigimetsade valitsuse direktorile esitatud märgukiri metsateenijatele seadusega lubatud korterite võimaldamiseks, mis on leidnud heatahtlikku vastutulelikkust ja riigimetsade valitsuse poolt 14. juulil 1927. a. nr. E. I. 2154 hra põllutöministrile edaspidise käigu andmiseks edasi saadetud palvega, et neile metsateenijatele, kellel riigi poolt korter puudub, makstaks korteriraha kuni 20% kuupalgast ja selleks vastav kre-

diit lisaeelarvesse sisse võetaks. Korteriolude asjus võtab veel sõna saadik Jenson.

Põllutööministeeriumi esitaja hra Kitsing teatab, et elamute remondi ja uute ehituste asjus ministeerium katsub kõik teha, mis seisab tema võimuses. On esitatud lisaeelarveid, kuid kõik ei ole täitmist leidnud.

Härra Raekson toonitab samuti korterite ehitamise ja remonteerimise vajadust, et korteri puudusel metsaametnik ümbruskonna elanikest ei jääks ärarippuvaks.

Otsustatakse härra Leilopi ettepanek täiendustega anda komisjoni redigeerimiseks.

Teenistustasu ja metsaametnikkude liigitamise küsimuses võtab sõna J. Pipar ja selgitab pikemas kõnes osalt seda, mis „Eesti Metsa“ veergudel juba varem avaldatud.

Kokku võttes soovitab, et kongress peaks nõudma:

1) et metsavahid võetaks koosseisu ja neile vähemalt kuupalgaks määrataks 6.000 marka;

2) et palgamaad viidaks rendi alusele ühesugustel alustel riigirentnikkude ja asunikuduga;

3) et palgamaa piirid põllutööministeeriumi poolt planeerimise korras kindlaks määrataks ja muutmatuks tunnistatakse;

4) et likvideeritavate metsavahikohtade edasirentimise õigus jäetaks ka neile metsavahtidele, kes peale 11. novembr. 1918. a. teenistusse astusid;

5) et palgamaadel asuvate elamute ja kõrvalhoonete korralikkuse eest riik paremini hoolitseks;

6) et perekonna abiraha norm ka maal teenivate metsateenijate laste kohta 400 marga pealt kõrgendataks 800 marga peale, s. o. et elukalliduse rajoonid ka perekonna abiraha suhtes ära kaotataks, nagu on sündinud palganormide alal.

Lõpuks tähendab ta, et uue metsavahi teenistuslepingu kavaga ei ole suutnud tutvuda, mille sisuline läbivaat-

tamine tuleks jätta kongressi poolt valitava komisjoni hoole.

Võtab sõna hra Veeberg, kes rõhutab peasjalikult, et metsavahtidel ei ole praegusel korral mingisuguseid õigusi, on vaid ainult kohustused. Enne tulevad ümber töötada vanad metsaseadused, vast alles siis võiks metsavahte liigitada, võtta koosseisu, jätta välja jne. Praegusel korral puudub liigitamiseks alus.

Veimann soovitab vastu võtta alljärgneva ettepaneku:

Silmas pidades, et riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduse § 5 p. c põhjal on metsateenijatele palgalisana lubatud riigi poolt eluruumid — metsaülemale kuni 5 tuba ühes kõrvalruumidega, abimetsaülemale kuni 4 tuba, metsnikkudele ja metsavahtidele kuni 3 tuba ja asjaajajale kantselei juures eluruum loomuli-

VIII ülemaaline metsateenijate kongress.

R a e k s o n e i poolda palgamaade rendi näol kasutamiseks andmist.

S i k k a: Kui politsei kordnikud on loetud ametnikkudeks, siis peab ka metsavahte, kui metsa politseid, lugema ametnikkudeks.

R i h v k: Metsateenijate palk peaks pandama õigemale alusele. Metsavahtidele 5000—6000 mk. kuus rahapalka ja palgamaa rendi näol, mis oleks umbes 5000—6000 marka aastas, nagu riigirentnikkudel. Riigiteenistuses tuleks ära jätta ametnikkude liigitamine ja kõik peaksid olema üheõiguslikud riigiteenijad.

kult köögi ja kõrvalruumidega, missuguseid seni kas üldse või täiel määral antud ei ole, loeb kongress, et metsateenija selle võrra on palka vähem saanud. Metsateenijatele tulevad muretseda vastavad eluruumid, olemasolevad remonteerida, kuna neile, kes üldse ilma korterita, tuleb maksa korteriraha ajakohase tasu järele.

Kell 1½3 määratakse lõunavaheaeg kuni kella 4-ni.

Enne lõunat pooleli jäänud päevakorrapunkti arutatakse edasi ja lõpetatakse läbirääkimised.

Pannakse ette valida 5-liikmeline

komisjon. Komisjoni valitakse Jentson, Sommer, Dobrof, Raekson, Töldsepp.

Erakorralises teadaandes teatab Joh. Ohaka, et „Eesti Metsa“ vastutav toimetaja hra Daniel peab täna ära sõitma ja et oleks tähtis, et väljaspool järjekorda võetaks sõna „Eesti Metsa“ suuna kohta.

Hra Daniel selgitab „Eesti Metsa“ sisulist külge ja vastutava toimetaja seisukohta, soovides teada saada kongressi sooviavaldusi suuna asjus. Arvab, et „Eesti Mets“ peaks jääma metsateenijate häälekandjaks, aga mitte puhttehniliseks metsaasjanduse ajakirjaks.

Hra Veimann soovib „Eesti Metsa“ mitte poliitilisele platvormile viia.

Hrad Ohaka ja Leilop selgitavad keskjuhatuse seisukohta, et „Eesti Mets“ peaks senisel eeskujul edasi sammuma selles suunas, mis temale viimasel ajal antud.

Kongress 52 häälega otsustas ühineda keskjuhatuse alljärgneva seisukohaga:

„Eesti Metsa“ toimetusele soovitada metsapoliitikas ja metsaametkonna majanduslikkudes küsimustes vabalt ja ilma survet kartmata mõtteid avaldada, ühegi poliitilise erakonna kohta eraldi seisukohta võtmata.

Pensiooni küsimuses võtab sõna hra Pipar ja tutvustab kongressi pensioniseaduse täiendamise kavaga.

Hra Ohaka selgitab keskjuhatuse samme pensiooni asjus.

Hra Leilopi ettepanekul otsustati pensiooni asi anda teenistustasukomisjoni hooleks.

Hra Nenn selgitas „Vanade Kodu“ vajaduse küsimust.

Hra Nenn'i teadaannet ära kuulates kongress Chr. Leilopi ettepanekul tunnistab soovitavaks „Metsateenijate vanadekodu“ asutamise ja volitab keskjuhatuse võimalikult ligemal ajal selle kavatsuse teostamiseks samme astuma.

Riigimetsade valitsuse metsamajanduse osakonna juhataja hra Reidolf tutvustab kongressi põllumajanduse

seaduse muutmise ja täiendamise kavaga jahipidamise alal.

Hra Veimann arvas, et kava on täiesti metsamehele vastuvõetav. Kui hra Reidolf, kui vilunud metsa- ja jahimees, leiab, et mõni kava punkt vajab täiendust, siis paluda seda tööd hra Reidolfil lõpule viia.

Hra Reidolfile avaldatakse tehtud töö eest tänu.

Hra J. Ohaka juhib saadikute tähelepanu sellele, et kui peaks mõni jahiseaduse § nõudma muudatust, siis sellest keskjuhatusele teatada, tähendades, et Kõpu osakonna poolt on soovitatud järgmist:

„Kõiki riigimetsas ümberjooksvaid koeri, ilma koera omaniku juuresolekuta või viimase poolt sellest metsaametnikule teatamata, on metsaametnikule õigus maha lasta. Metsloomade jälgimisel ja murdmisel võib metsaametnik koera maha lasta ka koera omaniku juuresolekuta, kuna kaitsemetsades seda igal juhul tuleb teha.“

Vormiriide küsimust valgustab hra Ohaka ja rõhutab, et vormiriie on tarviline ja et see peaks antama riigi poolt tasuta, kuid et kõigile metsateenijatele vormiriide tasuta andmine riigilt nõuaks liig suuri väljaminekuid, tuleks esikätt vormiriie tasuta välja anda neile metsaametnikkudele, kellel rahvaga rohkem kokkupuutumist, s. o. metsavahtidele ja metsnikkudele.

Hra Veimann toonitab vormiriide vajadust ja leiab, et ka metskondade asjaajajatele antaks vormiriie tasuta ja võetaks üles kirjeldusse.

Hra Ohaka leiab, et kõikide vormiriidega täielikult varustamine nõuaks riigilt liig suuri väljaminekuid, mille pärast kongress peaks ära määrama, mis võiks riigi poolt nõuda ja mis jääks metsateenija enda muretseda, kusjuures tuleb arvestada ka riigi majandusliku kandejõuga. Eriti tuleks vormiriide tasuta väljaandmist nõutada vähemapalgalistele metsavahtidele ja metsnikkudele.

Tekkisid pikemad vaielused, kusjuures hrad Veimann, Sikka ja teised too-

nitavad vormiriide vajadust ka asjaajajatele. Hrad Ohaka, Sommer, Raekson, Chr. Leilop ja teised toonitavad vormiriide vajadust eriti neile metsaametnikkudele, kes alaliselt metsas ja kelledel politseiõim metsas, s. o. esikäät metsavahtidele ja metsnikkudele, kusjuures arvestades vormiriide muretsemise kuludega tuleks tingimata 1928./1929. a. eelarvesse üles võtta tarviline krediit mütside muretsemiseks.

Hra Pipar teeb ettepaneku vaielused lõpetada ja asuda ettepanekute tegemisele.

Hra Ohaka ettepanekul kongress avaldab soovi, et riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduse § 7 kohaselt vabariigi val. poolt maksma pandavas riigiametnikkude riidevarustamise määruks nähtaks ette

metsaametnikkude vormiriidetega varustamise kord ja norm, kusjuures kongress soovi avaldab, et eestkätt metsavahid ja metsnikud, kelledel oma ametikohuste täitmisel rahvaga kõige rohkem kokkupuutumist, riigi kulul vormiriidetega varustataks. Põhimõtteliselt tunnistab kongress kõigi metsaametnikkude, juure arvatud ka asjaajajad, vormiriidetega varustamise tungivalt tarviliseks ja otstarbekohaseks ja kui riigi majanduslik kandejõud seda võimaldab, siis kõigile vormiriide riigi kulul võimaldada.

Hra C. Leilop'i ettepanekul otsustati täna tööd katkestada ja jätkata järgmisel päeval kell 10 hommikul, millal ka kongressist osavõtjaid pildistada.

Kongressi töö katkestati kell ½8 õhtul.

(Järg ja lõpp järgmises numbris.)

Metsateenijate organiseerimisest.

Metsateenijad, kes ühinguks on koonduvad, on paljudgi tõrda jaatnud, kuid ei jaa sellega veel kiidelda ega öelda: „küllalt!“

Sga-aastaste metsateenijate kongresside poolt vastuvõetud otsused ulatuvad ajakirjandusse, poliitilistesse erafondadesse ja asjaajajalistesse ametiajutusesse, kus nii mõnigi tõrd kaalutletakse metsateenijate mõtteid ja arvamisi. Edasi on metsateenijate ühingu oma ajakiri „Eesti Mets“, mis aitab tõsta metsateenijate kultuurilist ja kutselist tasapinda ja on ühtlasi häälekandjaks metsapolitika ja metsateenijate majanduslike küsimuste valgustamisel. Ühingu keskjuhatus ja esindajad riigi- ja omavalitsuste teenijate keskliidus on metsateenijate huvide kaitseks alati valvel.

Tihti jääb siiski mõni metsateenija nüras meeleolus mõttesse ja küsib: „Milline on minu otsekohene kasu ühinguist?“

Tõesti, filmale nähtavat ega käega katsetatavat kasu metsateenijal ühinguist ei ole, jääb mulje, et on ainult kulu liikmemaksu ja tellitava kuukirja näol.

Siig otsekohesest kasu ei võiks aga ka metsateenijad ühinguist nõuda ega lootagi, sest kes on jälginud riigiteenijate õiglasi nõudmisi ja valitsuse poolt nende rahuldumist,

jellel on selge, milliste raskustega tuleb järjekindlalt võidelda ja kuidas kättevõidetud osa kaitsta. Riigiteenijate organisatsioonide ehitajad on suutnud valitsujele ja parlamendile selgeks teha ja neid uskuma panna, et alamate riigiteenijate palk ei ole stabiilne, ka valitsuse liikmed tunnistavad, et palgad on liigmadalad, kuid riigikassa seijuford ei ole lubanud kiiret palkade tõusu, sest et see paratamatult oleks efile kutsunud rahakõrge kurfi langemise ja riigiteenija ajetanud võib olla veel raskemas seijuforda. Siiski, rida jotsiaalset paremust on riigiteenijal juba olemas, nagu: prii arstiabi, lasteabiraha, pension, mitmesugused ühefordfed toetusjed ja warsti oodataw teenistuswanustasu. Kui keegi arwab, et need paremused on saadud kätte ilma organisatsioonide tegewusetä ja maewata, siis puudub tal ülewaade professionaallitumiseft.

Criti Eesti metsateenijate ühingu oja-fondade juhatusse ülesanne on ühingu liikmetele selgitada organiseerimise wajadust, mispärast seda küsimust siinkohal pikemalt käsitada ei tarwitsje, kurb lugu seijab aga selles, et ligi kahesümnes metskonnas weel jeni ühingu oja-fonnaad puudwad. Glatakse waikeft — organiseerumatult — metjanur-

gas kui metslased kunagi ja maitstasse teiste metsfateenijate töö ja waewa tulemuste wilja.

Nii edasi kesta ei wõi!

Metskonnad, kus seni ühingu osakond puudub, pöörugu juhatause ja põhikirja laamisteks E. M. ü. keskjuhatause poole, kes awamisteks tarwisminewad instruksioonid peatselt koha peale läkitab, ja asugu organiseerimisele.

Wäga loiuult tellitakse ka metsfateenijate häälkandjat „Eesti Metsja“, mida tõesti pa-

rema tahtmise juures iga metsfateenija teha suudaks, sest aastas 400 mt., kuukirja mitte tellimise näol kofku hoides ei saawutata kes teab kui suurt kapitali.

Ühe sõnaga: „Metsfateenijad, organiseeruge, awage uued ühingu osakonnad ja teetage sellest keskjuhatausele! Metsfateenijad, tellige ja toetage oma häälkandjat kuukirja „Eesti Metsja!“

S. Piipar.

Mitmesugust.

Rodumaalt.

Karulaft.

13. septembril j. a. wuri Walga metskonna endine abimetfaiilem ja Kaagjärwe ning Karula mõisate kauaaegne metfaiilem Arnold Reichardt. Matuseft 15. sept. j. a. Karula furnuaeda olid tulnud oja wõtma kohalikud metfaametnikud Walga ja Karula metfkondateft ja rohkearwuliseft kohalikke elanikke, sest kadunu Reichardt oli Kaagjärwe-Karula metfjade kauaaegse metfaiilemana (rohkem 43 a.) oma õiglaste teguwisift päraft nii metfateenijate kui ka kohaliku rahwa hulgas kõrgesti austatud.

Kadunu oli fündinud 5. sept. 1860. a. w. k. j. Tartus, õppis Charandi ja Eberswaldi metfaakadeemias metfateadust, kust otsekohe päraft eksamite andmist Kaagjärwe-Karula metfaiilemaks (Oberförster) 1883. a. kutsuti. Päraft metfjade riigistamist oli ühemat aega Kaagjärwe metfkonna metfaiilem.

Tegelik metfamees, noorelt firglik jahimees, ei sobinud Reichardt'ile kantseleitöö, mispäraft ta 1920. a. alates abimetfaiilemana teenis esmalt Karula, päraft Walga metfkonnas, kuhu Kaagjärwe metfandit üle wiidi.

Rogu oma teenistujaja oli Reichardt teeninud ühel kohal, walitsedes 40 ruutwers-ta metfa, mispäraft tema kauaaegse töö tulemused — rahuldawad, kohati hästi õnnestunud kultuurid, noorendifid — temale teatama mälestusmärgi kujundamad. Kuna end. Kaagjärwe-Karula mõisade omanik M. von Grote oma metfaiilemat tegewuses ei piira-

nud, metfa krediidide fultes talle peaaegu täit woli andes, wõis Reichardt tema hoole usaldatud metfjade heks käekäiguks palju

Arnold Reichardt.

ära teha. Soodfad Lõuna-Eesti metfjade lafutustingimused, asjaolu, et mõisate metfas karjatamine vähemal määral lubatud oli kui praegu, foodustasid Reichardt'i ülesannet: tema poolt tehtud metfaunenidustööd on suuremalt jaolt heas lituses ning töotamad suurepäraft saafi.

1. nov. 1926. a. lahtus Reichardt ametist, sest jalahaiguje tõttu tuli tal jalg amputeerida ning wiimased elupäewad weetis kadunu oma poja juures, kes Summulli mõisa metfjade ülem.

Walga metfateenijad mäletawad kadunut kui õiglast ametiwenda ja ustawat töõfektifist!

S.

Varangult.

Varangu metskonna Mardimäe wahtkonna metsawaht Rudolf Neudorf'ile määrati riigimetsjade walitsuse direktori poolt 3000 marka autasuks ametikohuste hoolsa täitmise eest.

Sangastest.

Sangaste metskonna metsnik Heinrich Gerike pühitjes läinud oktoobrikuul oma 50-aastase metsateenistuse ametijubelit ja ühtlasi ka 40-a. Baltimaal metsateenistuses olemise mälestuspäewa.

S. Gerike asus 1877. a. Saksamaal metsaasjanduse praktikandina teenistusse ja tuli peale praktika lõpetamist 1887. a. Lätimaale Ilue-Saaliste mõisa metsajäilemaks. 1914. a. asus metsajäilemaks Sõgewa mõisa Tartumaal ja 1920. a. peale on Sangaste metskonna Laatre metsandikus metsnikuks.

S. Gerike on oma pikaajalise teenistuse feitwuse ajal igal pool lugupidamist leidnud.

S. D.

Wälismaalt.

Kunstsiiditööstus.

Puusi keemilisel ümbertöötamisel saadakse tselluloosi (weewabas puus on 50—60% tselluloosi). Wiimastel aastakümnetel arenes uus tööstusala: tselluloosi ümbertöötamine kunstsiidiks. Praegu on valmistamise tehnika arenenud nii kõrgele, et sünnitab suurt raskust eraldada pärisiidi kunstsiidist, muidugi kui meil tegemist paremat sorti kunstsiidiga.

Kunstsiiditööstus edenes mõimsalt pärast ilmaõda, nagu jeda mõime näha arwudest:

1910. a. üldine kunstsiidi valmistus oli 600 tonni, 1920. a. 25.000 tonni ja 1926. a. 108.000 tonni.

Kunstsiidi valmistamise juhtes seisawad esimesel kohal P.-M. ühisriigid, kelle toodang teeb wälja 18% üldwalmistusest, järgmisel kohal on Itaalia 17% "

Siis — Saksamaa	13%	"
Inglismaa	12%	"
Prantsusmaa	9%	"
Hollandi	6,5%	"
Belgia	5%	"

Ühisriikide tööstust walitseb Itaalia kapital, tööstusaadused kasutatakse fiktuurul. Teisel kohal seisew Itaalia eksporteerib 65% oma toodangust ja on ilmaturu tähtsam kunstsiidiga warustaja.

Itaalia ja ühes sellega ka Euroopa suurem kunstsiiditööstus kuulub a.-s. Enia Biscofa'le. Praegu töötab a.-s. wabrikutes 19.000 töölisi ja päewane toodang wõrdub 55 tonn. M.-s. põhikapital ulatub 1 miljardi liirini (1 liir = Gmf. 20.80).

Itaalia kunstsiiditööstuse tõus algab wast pärast ilmaõda, millal ajutati ka a.-s. Enia Biscofa. Nastate järgi kujuneb aremine järgmiselt: 1913. a. toodang 150 tonni, 1920. — 750 t., 1924. — 8.000 t., 1925. — 14.000 t., 1926. a. — 17.000 t., käesolewal aastal loodetakse valmistada 20.000 t.

(Intern. Holzmarkt.)

Läti metsaeksport.

Metsamaterjalide wäljavedu Lätiist on tõusnud käesolewal aastal õige tundumalt, wõrreldes möödunud aastaga.

Nimelt 1926. a. I poole wäljavedu wõrdus 204,664 tonni, kuna 1927. a. I poolel oli see — 333.580 tonni, samuti on suurt tõus ka materjalide wäärtuses: 1926. a. I poolel — 20,2 miljonit kuldfranki, 1927. a. I poolel — 32,1 milj. kuldfranki.

Üksikute sortimentide juhtes võib ära märkida järgmist: kaswanud on saetud materjalide, tugipuude, paberipuude ja kastilaudade wäljavedu; wineeri wäljavedu endises suuruses, kuna liiprite wäljavedu on kahanenud.

Ärwmuljelt wäljameo tõusu selgitab alljärgnew kokkumõte:

	1926. a. I poolel	1927. a. I poolel
Saetud materjalid	109.000 t.	174.000 t.
Tugipuud	53.400 "	82.700 "
Kastilaudad	19.200 "	30.800 "
Paberipuud	9.000 "	18.600 "

Peaturuks on Inglismaa, kuhu sihitud 70% terwest puusaaduste wäljameost.

Käesolewa aasta II poole kohta ennustatakse weel suuremat wäljameo tõusu, sest ainult augustis eksporteeriti ligi 100.000 tonni metsamaterjale.

(Intern. Holzmarkt.)

Poola metsaseadus.

Poolas olid maksvad seni Preisi, Austria ja Vene metsaseadused, vastavalt maakonna endisele kuuluvusele.

1. juul. s. a. on maksev uus metsaseadus. Mõned jooned sellest seadusest:

Era- ja kogukondade metsad alluvad riigi järelevalvele.

Raiekohad tulevad uuesti metsastada. Metsapinna muutmine muuks otstarbeks võib sündida ainult peale ametliku loa saamist, kuid mitte kaitsealustes metsades.

Viimaste hulka arvatakse: — 1) osa mägede metsi, 2) riigikaitseks tähtsaid metsi, 2) teaduslikuks otstarbeks määratud metsi.

Metsata maad, kui nad metsastamiseks valitsuse poolt kõlbulisteks arvatud, vabastatakse nende metsastamisel 30 a. kestes riigi maksudest.

Kõikide metsade jaoks nõutakse majandusplaane, mis peavad sisaldama andmeid: metsasuurus ja -jaotus, majanduslik ja metsanduslik kirjeldus, antud majanduse eritingimused, raieiga, tarvilikud maaparanduse tööd.

Ainult servituudiga koormatud metsadelt ei nõuta majandusplaane.

Alla 3 m. kõrguses metsas on keelatud karjatamine.

Massilisel putukate poolt tehtud vigastuste tekkimisel on metsaomanik kohustatud sellest teatama vastava järelevalve ametnikule.

Metsakasvatus ja fašistid.

Itaalia valitsuse korraldus kohustab kõiki fašistide organisatsioone (neid on riigis ligi 5.000) istutama Roomasse marssimise aastapäeva mälestuseks vähemalt üks ha metsa.

Selleks otstarbeks võib võõrandada kogukondade ja eraomanikkude maid.

(W. A. Forst- u. Jagdzeitung.)

Puu autobiograafia.

Taimede kasvutingimuste uurimismetoodika suundub aparaatide konstru-

eerimisse, mis võimalikult automaatselt tegutsesid, sest vaatluste tegija võib eksida ning nende tegemine on aeganõudev ja tülikas.

Dendrograaf on aparaat, mis puu juurekasvu registreerib ühes kasvutingimuste võnkumisega. Ta näitab, kuivõrd puu juurekasv vihmast ning üldse niiskuse ja kuivuse perioodidest sõltub. Aparaat on valmistatud materjalist, millisele temperatuuri kõikumised mõju ei avalda, ning ta sulatatud kvartsist kangikesed registreerivad tundelikkude vedrude abil puu juurekasvu, kui see ka ainult paberi paksune kiht peaks olema.

Selle aparaadiga on Mac Dougal*), Ameerikas palju katseid korraldanud ja mitmeti huvitavaid andmeid saanud. Üks dendrograaf, mis juba 1918. a. peale ühe männi tüve külge kinnitatud, on seal vahetpidamata kuni tänapäevani puueluloo kirja pannud ning kõik kasvuvõnkumised registreerinud ühes ümbruskonna tingimustega. Teised rohkearvulised aparaadid tegutsevad 1920. a. peale.

Puu jämedusekasv näitab korrapäraseid ööpäeva kõikumisi: päeval tõmbub tüvi kokku, öösel paisub tagasi jämedamaks. Seda seletab Mac Dougal lehtede transpiratsiooni, s. o. veeauramise, suurenemisega päeval, mis puu tüvest vee tagavarad ja rakumahla üles lehtedesse tõmbab. Sellele ööpäeva kõikumisele mõjutab kaasa vihm, udu ja tuul. Udune päev takistab puu kokkutõmbumist, tugev vihm aga selle paisumist öösel. Edasi näitab dendrograaf, et ööpäeva kõikumised erinevad aastaegade järele: kesksuve kõikumised on isesugusemad kui sügise või varakevade omad.

Keskmine tüve jämedusekasv ööpäeva jooksul osutub Pinus radiata juures $\frac{1}{2500}$ — $\frac{1}{200}$ tüve lääbimõõdust.

*) Dr. D. J. Mac Dougal, The Autobiography of Trees. American Forests and Forests Life, vol. XXXII. Nr. 395, Washington, 1926

Eesti metsadest välismail.

Dr. Knuchel, Die Forstwirtschaft Estlands. Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen, 1927, Jahrg. 78, Nr. 5; lhk. 164—165.

Autor toob kokkuvõtliku ülevaate Eesti metsamajandusest, mis peamiselt A. Mathiesen'i rahvusvahelisel metsakongressil Roomas peetud referaadil baseerub.

Kaks pisiriiki: Eesti ja Šveits, on pindalalt pea võrdsed — Eesti on 4,8 ruutkilomeetrit Šveitsist suurem. Rahvaarvult on aga Šveits Eestist kolm korda suurem — 3,88 miljonit 1,11 vastu. Ka metsa on mõlemil riigil ühepalju — 900.000 ha, mis aga oma koostiselt suuresti erinevad, samuti kui mõlemad maad geoloogiliselt ja kliimaliselt põhilahksed on. Šveitsi mitmekesisele Alpide geoloogilisele koostisele vastandina on Eestimaa aluspõhi pea ühtlane — põhjas siluuri lubjakivi, lõunas devooni liivakivi. Äärmiselt mitmekesise Šveitsi mägestiku-kliima vastu on Eesti ilmastik üle kogu maa pea ühtlane: 4,5° C aastakeskmisega ja

5,88 mm sademetega (Tartu). Suur osa Eesti pinnast on soode all, kuna viimaseid Šveitsis ainult harva leidub.

Eesti metsad moodustavad 20% kogu pindalast, ning iga elaniku kohta tuleb metsa mannermaal 0,41—1,28 ha, Saaremaal 0,17 ha, keskmiselt 0,81 ha. Eestis on siiski vähem metsamaad kui naaberriikides.

Metsa korraldus ja valve Eestis sarnaneb Latviale. Jahipidamine on aga Latviale vastand rentimissüsteemi ning ainult vähese tähtsusega.

Edasi kirjeldatakse Eesti metsade koostistest, boniteedist, produktsioonist ja kõrgemate metsaametnikkude ettevalmistamisest ning Kastre-Peravalla õppemetskonnast.

Sama ajakirja eelmises numbris toob sama autor ka ülevaate L a t v i a metsamajanduse üle*), puudutades ka raskeid sõja-aegu ja laastamisi, mis Saksa okupatsioonivägede poolt toimeetatud.

* Knuchel, H. Forstwirtschaft in Lettland, lhk. 126—128.

Boolametlikud teated.

Maaforralduse ja metsade peavalitsuse ringkirjadest.

12. oktoobri 1927. a. — Nr. 48.

Et siin maareformi teostam. määruste § 94 all on ära lähendatud, et müümisele kuuluvad köit asuniku krundil kasvavad puud, tulevad avalikkude klasfiteede ääres kasvavad puud, mis puiesaad moodustavad, hindamata ja müümata jätta sel põhjusel, et avalikkude klasfiteede ääres (0,5 meetr. laiusel ribal väljaspool kraavi kaldaid) kasvavad puude istandituid loetakse teede päralditseks, mida ka maanteede teaduse kama (§ 9) toonitab, mis vaharangi valitsuse poolt riigikogule ehitatud.

Käesoleva ringkirja kättesaamise päevast arvates tuleb nute hindamiste juures käesoleva ringkirja juhindoriks võtta, ühklasi hindamislehtedes tehes märkuse, misjuguuste teede ääres on puud jelle ringkirja alusel hindamata jäetud, metšaillemate poolt ära saamata hindamislehtedel aga vastataid parandufed teha.

Maaforralduse ja metsade peavalitsuse käskkirjadest.

24. septembri 1927. a. — Nr. 34.

Riigimetsade valitsuse statistik Marie Piit'i abiellumise puhul arvatakse tema perekonnanimeks — R i t s b e r g, alates 23. juulist 1927. a.

Saare-Lääne ringkonna metšarevident Artthur Heinrichson nimetatakse teenistusjuhivides, oma palvel, ümber Harju ringkonna metšarevidendits, arvates 1. fept. 1927. a.

Birumaa Sonda metškonna metšaillem Metšander. S u r k a t a m nimetatakse teenistusjuhivides ümber Saare-Lääne ringkonna metšarevidendi aj. k. t. koosseifus ettenähtud palgaga, arvates 1. fept. 1927. a.

Birumaa Sonda metškonna II järgu metšaillema aj. k. t. nimetatakse sama metškonna abi-metšaillem Reinhold P u r m a n i, koosseifus ettenähtud palgaga, kindlate jõidurahadega kuus, arvates 1. fept. 1927. a.

Päänemaa Wigala metskonna metsnik Leonhard Wiikmann paigutatakse oma palvel ümber Piirjala metskonna I jaoskonna metsnikuks endise palga, sõidu- ja päevarahaga kuus, arvates 1. sept. 1927. a.

Järvtamasa Tapa metskonna metsnik August Reinwald wabastatakse oma palvel teenistusest, arvates 15. sept. 1927. a.

Järvtamasa Tapa metskonna I jaoskonna II järgu metsniku aj. f. t. nimetatakse Soigi wahtkonna metstawht Jaan Palu, loosseijus ettenähtud palgaga, metsniku päewa- ja sõidurahaga m. 400.— kuus, arvates 15. sept. 1927. a.

3. oktoobril 1927. a. — Nr. 36.

Järvtamasa Käru metskonna metsnik Julius Paulson loetakse teenistusest wabastatuks, arvates 26. märtsist 1927. a.

Järvtamasa Wäätja metskonna II jaoskonna metsnik Wasmus Wadjen wabastatakse oma palvel teenistusest, arvates 15. sept. 1927. a.

Järvtamasa Wäätja metskonna II jaoskonna metsniku ajutine kohusetäitmine pannakse kuni uue metsniku nimetamiseni Wela wahlkonna metstawht Madis Ehrlich'i peale, metsniku sõidu- ja päevarahaga m. 400.— kuus, arvates 15. sept. 1927. a.

Esihulwad juhud, kus ametnikud ja wabateenijad eriti kohapealsetest ajutusest ehitawad peawalitusjuele, wastatawale walitusjuele wõi administratiiv- ja majandusosakonnale tempelmakfustamata palweid ja esitisi kiirumusest, mis seotud küll teenistusasjadega, kuid esile kerkinud isiklikkudes huwides. Kuna igasugused palwed ja awaldused ametiautustele kuuluvad seaduse järele tempelmakfu alla, juhitakse ametnikkude ja wabateenijate tähelepanu sellele, et kõik palwed, awaldused ja esitised, mille esitamise tarwidus on esile kerkinud mitte teenistuse, waid ametniku wõi wabateenija isiklikkudes huwides (huhtuse, ümberpaigutamise, teenistusest wabastamise jne. asjus), tulewad tempelmakfustada üldises korras, s. o. iga palwe ja iga wastuse pealt à 10 m. (Tempelmakfu tariif jrk. nr. 17 ja 24).

Tempelmakfustamata palweid enne tempelmakfu tasumist otustamisele ei toeta.

13. oktoobril 1927. a. — Nr. 37.

Kiigimetjade walitusjale allpool tähendatud ametnikud nimetatakse järgmistele kohtadele, arvates 1. okt. 1927. a.

1) Harjumaa Kuusiku metfaiilema f. t. Martin Romberg — metfaiilemaks.

2) Wirumaa Kaste metfaiilema f. t. Wolde-
mar Siller — metfaiilemaks.

3) Wirumaa Pagari metfaiilema f. t. August Wenzel — metfaiilemaks.

4) Tartumaa Woinurme metfaiilema aj. f. t. Leo Rosnikof — metfaiilemaks.

5) Wiljandimaa Wabvere metfaiilema f. t. Johanness Lombad — metfaiilemaks.

6) Wõrumaa Weriora metfaiilema f. t. Richard Pärt — metfaiilemaks.

7) Wõrumaa Erastivere metfaiilema f. t. Elmar Kull — metfaiilemaks.

8) Harjumaa Trigi metfaiilema abimetfaiilema f. t. Oswald Jõgi — abimetfaiilemaks.

9) Harjumaa Linja metfaiilema abimetfaiilema f. t. Boris Jarewath — abimetfaiilemaks.

10) Wirumaa Pagari metfaiilema abimetfaiilema f. t. Hans Kampus — abimetfaiilemaks.

11) Wirumaa Jõhwi metfaiilema abimetfaiilema f. t. Jaan Otsas — abimetfaiilemaks.

12) Tartumaa Tartu metfaiilema abimetfaiilema f. t. Leonhard Pukfow — abimetfaiilemaks.

13) Wõrumaa Noosa metfaiilema abimetfaiilema f. t. Arnold Pääfute — abimetfaiilemaks.

14) Wõrumaa Erastivere metfaiilema abimetfaiilema f. t. Heinrich Lum — abimetfaiilemaks.

15) Walgamaa Walga metfaiilema abimetfaiilema aj. f. t. Wolde-
mar Maaser — abimetfaiilemaks.

16) Wirumaa Gorodeno metfaiilema metsniku f. t. Erich Põhlat — metsnikuks.

17) Wirumaa Pagari metfaiilema metsniku f. t. Konrad Medlich — metsnikuks.

18) Wirumaa Püksi metfaiilema metsniku f. t. Karl Wõhrson — metsnikuks.

19) Wõrumaa Sõmerpalu metfaiilema metsniku f. t. Johan Silskh — metsnikuks.

20) Wõrumaa Wastfeliina metfaiilema metsniku f. t. Arnold Peterson — metsnikuks.

21) Walgamaa Walga metfaiilema metsniku aj. f. t. Kristof Mangelson — metsnikuks.

22) Harjumaa Kuusiku metfaiilema asjaajaja f. t. Ewald Watschet — asjaajajaks.

23) Wirumaa Pada metfaiilema asjaajaja f. t. Eduard Schepsh — asjaajajaks.

24) Wirumaa Gorodeno metfaiilema asjaajaja f. t. Andreas Wffen — asjaajajaks.

25) Wiljandimaa Rõpu metfaiilema asjaajaja f. t. Johan Aman — asjaajajaks.

26) Pärnumaa Põlli metfaiilema asjaajaja f. t. Werner Kuust — asjaajajaks.

27) Pärnumaa Jäärja metfaiilema asjaajaja f. t. Walentin Wuts — asjaajajaks.

28) Wõrumaa Näpina metfaiilema asjaajaja f. t. Artur Piriłow — asjaajajaks.

29) Walgamaa Rooküla metfaiilema asjaajaja f. t. Udele Weesit — asjaajajaks.

30) Saaremaa Kurejaare metfaiilema asjaajaja f. t. Sergei Jürgens — asjaajajaks.

31) Metfaiilema osat. noor. maamõõtja aj. f. t. Harald Derrik — nooremaks maamõõtjaks.

32) Wõlmei metfaiilema õpetaja f. t. Juhan Kaalep — õpetajaks.

Harjumaa Linja metfaiilema II järgu metsnik Willem Wiikmann nimetatakse I järgu metsnikuks loosseijus ettenähtud palgaga, endise päewa- ja sõidurahaga kuus, arvates 1. okt. 1927. a.

Wirumaa Loobu metfaiilema I jaoskonna metsnik Martin W o c wabastatakse oma palvel teenistusest, arvates 7. okt. 1927. a.

Wirumaa Loobu metfaiilema I jaoskonna metsniku ajutine kohuste täitmine pannakse kuni uue metsniku nimetamiseni Nõmmeoja wahtkonna metstawht Oswald Sorro peale, loosseijus ette-

nähtud II järgu metsniku palgaga, metsniku sõidu- ja päewarahaga mt. 300.— kuus, arvates 7. okt. 1927. a.

Wirumaa Pagari metskonna metšaiilema juure nimetatakse ajutiseks tööpõuks Venita W o r m a a t j i t, iihets kuus, palgaga mt. 7000.—, arvates 26. sept. 1927. a.

Wirumaa Paasvere metskonna III järgu metšaiilem Oskar H u s t a l nimetatakse sama metskonna II järgu metšaiilemaks, koosseifus ettenähtud palgaga, endise sõidu- ja päewarahaga kuus, arvates 1. okt. 1927. a.

Väänemaa Welise metskonna II järgu asjaajaja Tõnis H i n d r o w nimetatakse I järgu asjaajajaks, koosseifus ettenähtud palgaga, arvates 15. okt. 1927. a.

Käufurja 24. sept. 1927. a. nr. 34 osalijeks muuteks wabastatakse Tapa metskonna metšnikit August R e i n w a l d oma palvel teenistusest, arvates 20. sept. 1927. a.

Käufurja 24. sept. 1927. a. nr. 34 § 30 osalijeks muuteks pannakse Tapa metskonna I jaoskonna II järgu metšniku aj. t. t. kuini uue metšniku nimetamise ni Koigi wähtkonna metšawaht Jaan Palu peale, koosseifus ettenähtud palgaga, metšniku päewa- ja sõidurahaga mt. 400.—kuus, arvates 20. sept. 1927. a.

Wiljandimaa Põltsamaa abimetšaiilema t. t. Nikolai R ä r i wabastatakse teenistusest omal palvel, taitsenäe teenistusse mineku puhul, arvates 1. okt. 1927. a.

Wiljandimaa Udavere metskonna metšnik Jüri S a m i d t wabastatakse oma palvel teenistusest, arvates 3. augustist 1927. a.

Saaremaa Karjalasma metskonna III järgu metšaiilema aj. t. t. nimetatakse sama metskonna abimetšaiilem Wolhemar L i l t koosseifus ettenähtud palgaga, kindlate sõidurahadega kuus, arvates 1. okt. 1927. a.

Kirjakaft.

Küsimused ja wastused.

K ü ü j i m u s: Kas on metšameetnikkudel, nagu metšnik, metšawaht, praater jne., metšatulekahju kustutamise tööstest osawõtmisel õigus ettenähtud normide järele tapu saada?

M e t s m e e s.

W a s t u s: Tulekahju kustutamine kuulub metšateenija osakohaste ametkohauste täitmise hülta.

K ü ü j i m u s: Kas riigiteenistuse seaduse § 36 on makset ka metšaiilema kui palgaja ja metšapraateri kui palgatawa wahekorras määramisel?

M e t s m e e s.

W a s t u s: Metšapraaterid on wabapalgalised ja lepingulises wahekorras metšaiilemaga, mis pärast teenistuse seadus, mis ainult koosseifus ettenähtud kohtadel teenijate kohta käib, — jüu makset ei ole.

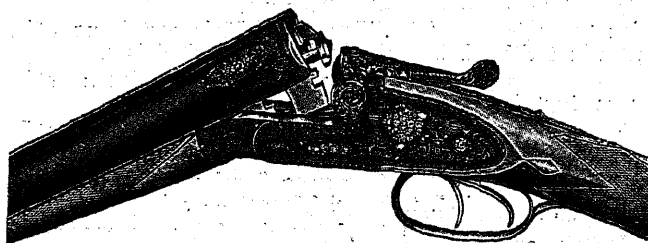
Kirjawastused.

W ö r u o s a k o n d: Pilt käes, ilmub järgmises numbris.

E. W i r o f: „Wõõramaa puultigid meie metšades“ ilmub loodetawasti tulewa aasta alul.

R. U u n: Täname jaadetise eest. Ilmub.

P. E.: Teile samuti.

Suhl i. Thür., Saksamaal.

Soovitan maailmakuulsaid **kahe- ja kolmeraudseid- ja hi-**, niisama ka **kuulipüsse** võisilemäda odavate hindadega. Greifelt & Co., Gewehrfabrik,

Püsside tellimisi võtavad ka vastu vabrikuhindadega:

püssikauplus **ALEX. PASSUP, Tallinnas,**

niisama ka kõik teised paremad püssikauplused Eestis.

Wäljaandja: Eesti Metšateenijate Ühing.

Wastutaw toimetaja: O. Daniel.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühikuse trükkkoda, Pilt 1. 2.

Metsamaterjalide oksjonid.

Suusõnalisel enampakkumisel müüakse:

17. novembril k. a. kell 12 Narva metsaüleva kantsleis, Narvas, Torni t. 4: a) samas metstkonnas, Rossoni jõe ning Vaikse järve kaldal asuvad umbes 77 k.-s. küttepuid, 2 üksuses, alghindadega 3700—3900 mrk. kantsüld.
21. novembril k. a. kell 12 riigi metsatööstuses, Tallinnas, Falgi tee 6: a) Sagadi, Mõtsu ja Laiksaare metstkondades käesoleval metsatööstuse hooajal valmistatavad ning laduplatsidele väljaveetavad umbes 450 kantsülda kaseküttepuid (halupikkusega 30 toli), ühes üksuses, alghinnaga 4800—5000 mrk. kantsüld.

Pakkumisest osavõtjatel tuleb 1 prots. pakutava üksuse alghinnast oksjonikomisjonile kindlustuseks sisse maksa. Lähemaid teateid müüdivate materjalide kohta saab riigi metsatööstuseilt ja vastavatelt metsaülevatelt.

Metsamaterjalide oksjonid.

Suusõnalisel enampakkumisel müüakse:

16. novembril k. a. kell 12 riigi metsatööstuses, Tallinnas, Falgi tee 6:
a) Roela metstkonnas, metsas asuvad umbes 3920 tk. — 41.900 k.-j. okaspuupalke 5 üksuses, alghindadega 19—22 mrk. kantjalg.
b) Sutlema metstkonnas, metsas asuvad umbes 223 k.-s. küttepuid, 3 üksuses, alghindadega 2700—2900 mrk. kantsüld.
17. novembril k. a. kell 12 Narva metsaüleva kantsleis, Narva, Torni tän. 4:
a) Narvas, Kulgu sadamas (Kivinõmme metstkonnast) asuvad umbes 175 kantsülda küttepuid, 8 üksuses, alghindadega 1900—3600 mrk. kantsüld.
b) Gorodenko metstkonnas, Borovnja parvetuskraavi ääres väljaveetud umbes 89 k.-s. küttepuid, ühes üksuses, alghinnaga 2750 mrk. kantsüld.
19. novembril k. a. kell 12 Pagari metsaül. kants., Väike-Pungerjal, Jõhvi kaudu:
a) samas metstkonnas metsas asuvad umbes 37 k.-s. vanu paberipuid, algh. 1200 mrk. k.-s.
25. novembril k. a. kell 12 Räpina metsaüleva kantsleis, Räpina-Taluitsal:
a) samas metstkonnas, metsas asuvad umbes 131 k.-s. küttepuid, 14 üksuses, alghinnaga 2400 mrk. kantsüld.
5. detsembril k. a. kell 12 Rake metsaül. kants., Lasnurme asunduses, Rake kaudu:
a) samas metstkonnas, metsas asuvad umbes 148 kantsülda küttepuid, 8 üksuses, alghindadega 1300—3500 mrk. kantsüld.

Pakkumisest osavõtjatel tuleb 10% pakutava üksuse alghinnast oksjonikomisjonile kindlustuseks sisse maksa. Lähemaid teateid müüdivate metsamaterjalide kohta saab riigimetsatööstuseilt ja vastavatelt metsaülevatelt.

Riigi metsatööstus.

Eesti Mehaanilise Puutööstuse Aktiaselis

A. M. LUTHER

TALLINNAS.

VALMISTAB:

mööblit, vineer-kartonge, kohvleid,
kooliranitsaid, aktimappe,
käsitrumleid, toolipõhju,
platesid, labidaid jne.

MÜÜGIKOHAD:

TALLINNAS: Vana-Posti tänav nr. 9.
TARTUS: E. V. Jürgens'i juures, Vana t. 17.
VALGAS: P. Saretok'i juures, Kesk tän. 15.
PETSERIS: E. Nassar'i juures, kaubareas.
VILJANDIS: R. Eitelberg'i juures.
RAKVERES: Roman Jürgens'i juures.
PÄRNUS: J. D. Ammende juures.